

# ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: Vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

A Bajai utcával szemközt Faleztone-féle ház,  
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető közle-  
mények intézendők és minden éjki fizetendő.

Felelős szerkesztő:

DR. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt  
Nepentikónak egész évre 6 frt Félévre 3 frt Negyedévre 1-1/2  
Egyes szám ára 10 kr.

## A szivaczi kendergyár ügye \*)

Tekintetes szerkesztő úr!

A „Bácska” című lap 86-ik szá-  
mában a „Szivaczi kendergyár ügye”  
felirattal szerencsémossá vállalkoznak  
a szivaczi kincstári földek vevőis a pénz-  
ügyminiszter úr eljárását a mi intentió-  
ink gyanúsításával próbálják megvédel-  
mezni.

Hogy e kötes értékű védelemre  
mandátumot kaptak volna cikkhez, azt  
nem hisszük, — s így őket fogadatlan  
prokátoroknak kell tekintenünk, — mint  
ilyenekkel pedig polemia annál kevés-  
bé van kedvünk bocsájtkozni, mert hisz  
mi cikkhezökkel nem foglalkoztunk, sem  
érdemeik, sem az azokért nyert ju-  
talomért nem irigyeljük, sem szaktanácsu-  
kat, sem véleményüket ki nem kértük, s  
ügyünk fölötti vélekedésükkel nem tö-

\*) Megígértük lapunk múlt számában,  
hogy azon ügyre visszatérünk. Az illetékes  
igazgatóság ezen válasza fölment bennünket  
attól, hogy az ügygel mi tovább is foglal-  
kozunk. A szerk.

## TÁRCZA.

### Nem feledem.

*Sokat beszél a professzor:*

*Böles az hátul, böles elül,*

*S mégse tudom éppen akkor,*

*Mikor a sor rákerül.*

*Am ha te kis bohóságot*

*Mondasz csöndes estelen:*

*Csak susogva — és én, látod,*

*Soha el nem feledem.*

Révész Hugó

## Chicago és a columbiani világ- kiállítás.

Cleveland, O, október hó 25.  
(A „Z. és V.” számára.)

Még csak néhány rövid nap, és a chica-  
goi világkiállítás kapui be fognak záródni. A  
tündérkép, melynek alkotásához az egész mű-  
velt világ járult hozzá, el fog tűnni, és talán  
csak egy-két díszpítmény fogja hirdetni, hogy  
a híressé vált Jackson Park volt színhelye  
ama nagyszerű „Display”-nek, mely megmu-  
tatta az emberiségnek, mivé vált 400 esztendő

rödünk. — De ezzel becsületes inten-  
tióink roszakaratú s teljesen alaptalan  
gyanúsítására okot színtén nem ad-  
tunk!

Minthogy azonban olyanok is olvas-  
hatták cikküket, akik egyébként a kender-  
gyár ügyét nem ismerik, —

s minthogy a pénzügyminiszter úr is jó-  
nak látta a Pesti Napló egyik utóbbi számá-  
ban egy valótlanúságtól hemzsegő „hely-  
reigazítást” — közé tenni, — a nagykö-  
zönség tájékoztatása céljából van sze-  
remsénc a kendergyár ügyét röviden is-  
mertetni; — és hisszük, hogy a tényállás  
mezelen előadása meggyőző minden elfo-  
gulatlant arról, hogy igenis volt és van  
okunk feljajdulni s hogy intentióink be-  
csületes voltában ki sincs jogosítva két-  
kedni.

1892 év végén megérett egy Szivacson  
létesítendő kendergyár eszméje, és 1893.  
márczius 5-én az eszme testté vált. —  
Az „Első-Bács Bodrogh megyei kender-  
gyár Részvény-társaság” megalakult.

A műszaki vezetéssel kezdetben meg-  
bizott Narbuth János úr egy kérvényt

alatt a Columbus által a civilizatio számára  
megnyitott continens.

A kiállításért az Unio két legnagyobb  
városa versengett: New York és Chicago. A  
Garden-City központi fekvése döntötte el a  
küzdelmet Gotham rovására. Chicago az aplan-  
ti és parifei tengerparttól körülbelül egyenlő  
távol fekszik. Középpontja a lelföldi keres-  
kedelemnek. Bár jelentőségre nézve nem ve-  
tekedhetik New-Yorkkal, Chicago több tekint-  
etben érdekesebb „mannál.

A modern építkezés dolgában Chicago  
talán egyedül áll a világon. Azonkívül igazi  
amerikai város, a mit New-Yorkra alig lehet  
mondani. New-Yorkon nagyon is érvényestül  
az európai befolyás, a melytől Chicago telje-  
sen ment maradt eddig.

Valóban csodálatos azonban Chicago nö-  
vekedésének története. Az amerikai vállalko-  
zási szellemnek és szívósságnak legeklantán-  
sabb példáját nyújtja ez. 100 évvel ezelőtt  
ama területen, a hol a Chicago folyó beletor-  
kol a Michigan tóba, nem állott még egyetlen  
emberi lakás. Ma ugyane helyen egy másfél  
millió lakossal bíró város terül el. Chicago  
lakóinak száma 1830-ban 70 volt; 1845-ben  
elérte a 10,000-t; 1850-től 1860-ig a 30-ezer  
lakós felszaporodott százezerre. 1870-ben már  
300,000 lélek lakta Chicagót.

Ekkor következett be ama rettenetes ka-  
tastropha, mely egyszerre megszakította a  
város természetes fejlődését. 1871 okt. 9-én a  
virágzó város csaknem teljesen hamuvá égett.  
Körülbelül húszezer épület égett le, köztük  
valamennyi középület és valamennyi jelenté-  
kenyebb ipartelep. 200 millió dollárnyi kárt  
okozott e példátlan konflagratio, mely 100,000  
embert tett hontalanná és siralomvilágygyé  
változtatott egy virágzó várost. Azóta 20 esz-  
tendő múlt el és Chicago e rövid idő alatt  
a világváros óriásai közé kúzdötte fel magát.  
A városon meglátszik, hogy a legújabb

adott be már 1892. évi november hó-  
ban a kereskedelmügyi, földmívelési és  
pénzügyminiszteriumhoz, melyben előadja,  
hogy egy részvénytársaság alakul Sziva-  
czon kendergyár alapítására, és arra ké-  
ri a miniszteriumot, hogy az árverés  
alá boesájtó és Szivacz községében a  
Ferenccsatorna mentén fekvő, most cikk-  
íróknak eladott, a gyár céljaira legal-  
kalmasabb kincstári földeket összesen  
865 holdat ne adná el a pénzügyminisz-  
ter úr, hanem adja el majd a megala-  
kulandó részvény-társaságnak.

Ezen kérvény folytán az árverés el-  
is lett halasztva s ugy tudjuk azóta sem  
lett megtartva. — 1893 márczius 5-én  
a részvény-társaság megalakulván, a  
közgyűlés egy a földvételre, mint a  
gyár felépítésével, üzembe hozásával telj-  
mehatalmazás adása mellett az igaz-  
gatóságot bizta meg, — és ez szakér-  
tőkkel értekezve, — mindent meghányva  
vetve, most már egy teljesen felszerelt  
kérvényben a kincstári földekből kizáró-  
lag gyári célokra 200 holdnyi terület  
átengedését kérte.

Korban épült. A modern építkezési technika  
minden vívmányát használták fel a város re-  
constructiojójánál. Tömegesen állnak itt egymás  
mellett a 12, 14, 16 emeletes házak, valósá-  
gos kolosszusok, a 20 emeletes „Masonic Tem-  
ple” sem fog soká várni párjára. A monumen-  
tális középületek és hotellek mellett leginkább  
a nagy „store”-ok vonják magukra az idegen  
figyelmét. E rengeteg üzletnek egyikében má-  
sikában minden képzelhető árucikk található:  
fűszer, confectió, vasárú, butor, kalap, ruha,  
cipő, lőszerszám, kocsi; van benne könyvrak-  
tár, patika, doctor, fogász és temetkezési vál-  
talat, szóval az ember elláthatja magát egyet-  
len üzletben mindavval, amire csak szüksége  
van az életben, a halálban.

Hetvennél több vállalat van e városban,  
a mely 500 munkásnál többet alkalmaz, és  
van olyan cég, mely 8000 embernek ad ke-  
nyeret.

Mig a helyi közlekedést lovasút, villa-  
mos cable, elevált gőzös szolgálja, 30-nál több  
vasúti társaság vonalai az Unio legszélsőbb  
pontjaival kötik össze a várost. Chicago igazi  
cosmopolita város. Europa és Ázsia valamennyi  
népe van benne képviselve. 300,000 ame-  
rikaival szemben 400,000 német, 200,000 ir,  
60,000 cseh, ugyvannyi lengyel lakosa van  
Chicagónak. (A német elem nagy befolyással  
bír Jlinoisban, melynek jelenleg is német a  
governorja. A németek között nő nagyra külön-  
ben a műveltebb socialismus is, a milliomos  
yaukeek-nem kis rémületére.)

Ime, ezen város szerzett magának hat  
hónapig tartó ünnepet a világkiállítás ren-  
dezésével.

Erről azonban egy következő cikkben.

Dr. Schreiber Lipót.

Tette azt pedig a megyei alispán úr tek. Schmausz Endre úrral egyetértve, és ennek hozzájárulásával, ami már maga is kizárja azt, hogy e kérelem bármiféle egyéni érdekből eredhetett.

Az alapítók felvén attól, hogy a késedelem az 1893 évben megkezdendő üzemre káros befolyással lehet: löször egyik alapító tag személyében, később küldöttségileg járultak a pénzügyminiszter ur elé, bizonyosságot szerzendők, hogy a szükséges területet megkapják és a miniszter úgy az elsőnek, mint az utóbiaknak ezt felelte; „legyenek nyugodtak, igyekezni fogok, hogy a kérelem teljesíthessék.

Az igazgatóság 1893. év április hónap derekán benyújtott kérvényére elintézésül semmiféle más értesítést nem nyerve, fentebb írt ígéreteknél, — minthogy nem volt oka a feltétlenül tett ígéretekből kételkedni, mert hisz sem azt nem mondta a pénzügyminiszter, hogy gyez vagy az, jól van, tegyék, vagy igazolják a t. v. amazit, becsárban nem, de drágábbért adja a területet, avagy ad kevesebbet, de 200 holdat nem ad, — szóval mint-hogy feltétlenül ígért, a parlament előtt pedig programként vállalta az iparvállalatok támogatását, meglelt mindent, amit teni kellett, hogy a kérelem teljesítve, a gyár felépíthető, és felépítve, üzembe vehető legyen.

Es a pénzügyminiszter úr ígéretében vetett bizalom belevitte az igazgatóságot oly kötelezettségek felvállalásába, amelyek igen könnyen válságos helyzetbe sodorhatták volna az egyes tagjait, illetve magát a részvénytársaságot; — mert 1893. június 5-iki kelet 674,893 sz. a. arról értesítette az aradi jószágigazgatóság az igazgatóságot, hogy kérvénye a pénzügyminiszteriumnak június

4-én 30263 számú rendeletével: — „elutasítottak“.

Az igazgatóság és a jó szivacziak nem akartak hinni a jószágigazgatóságnak!

Lehetetlennek tartották, hogy ugyanaz a miniszter, aki nekik oly nyájas mosolylyal ígért mindent, — aki megnyugtatóssal küldte őket haza, adott szavát minden indok nélkül megtagadja, — be nem váltja!

Futottak tehát Eötvös Károly országgy. képviselő s ügyvédhez s felkérték, ténne magát érintkezésbe a miniszterrel, s hivalkozók ígéreteire, — mondja meg neki, hogy már sok 1000 frtnyi kötelezettséget vállalt az igazgatóság az ő ígéreteire építve s kérje meg, hogy adjon a gyár céljaira területet, ha nem a becsárban, hát drágábban szabja meg feltételeit stb., — de ne tüsse agyon a vállalatot! —

Eötvös úr el is járt; s a tőle nyert értesülés szerint kapott ő is mosolyt ígéretet, s biztatást, a kedélyeket megnyugtatót, de a dolognak a vége csak az lett, hogy az Eötvös úr által beadott kérvény szintén elutasított, ez már indokolva azal: hogy a szerződés, — későbbben bár, mint Eötvös úr a kedvező ígéretet nyerte, — dr. Schneider Károly érdektársával megkötöttet.

Ez a tényállás!

Ha már most az igazgatóság panaszkodik és panasz abban kulminál, hogy a pénzügyminiszter úr ígért, de ígretét bár háromszor is ismételte, még sem váltotta be. —

Ha panaszkodik, mert bizva az ígretben, tekintélyes összegű kötelezettségekbe ment bele és, sok czímen károsodik, — ha panaszkodik, mert a pénzügyministeri ártással összefüggésben

megy, ő, Géza úgy nézi majd, hogy derék ember legyen a férje . . .

Es Géza bizonyos fokú önelégültséget érez, hogy így gondoskodik hűgáról; bizonyos apai érzéssel gondol Irénkére e pillanatban; óh, ne érezze nagyon az édes apa hiányát, egy perczig se mondhasssa, hogy egyedül, támasz nélkül van!

Ily gondolatok közt ér Géza falujába. Már alkonyodik, mikor a kocsi, mely a szomszéd városi állomásról hozza őt, a kapuba befordul.

Már kinn a kapun is gyászfátyol leng, az udvarban a falusi asszonyok csoportosulnak kisírott szemekkel. Közülük az öreg Dorka cseléd, ki az érkezőt megpillantva, azonnal hozzátét és siralmasan kezd:

— Már korán reggel rosszul lett, becsünette a Jánost . . .

— Hol a kisasszony? Kérdi Géza rekedtes hangon; úgy érzi, mintha fojtogatná a torkát valami ebben a csendes házban, mely annyiszor viszhangzott vig gyermek-kiáltásoktól, melyen ő annyi boldog évet töltött, de melybe egyszer, két év előtt ép ily szomorúan érkezett; akkor az öreg Bárczy jött elő, nyakába borult és azt mondta:

— Fiam, árvák vagyunk . . . Most senki se jön elő, csak az öreg Dorka, de mégis . . . !

A tornácra felé rohan egy gyászruhás leányalak, az érkező elé két kartáru és a következő pillanatban Géza koblén sir Irén. Géza fészéttel simogatja a leány gesztenyebarna fűrtét.

— Szegény, kedves hűgocskám!

tartotta az ígrettel való ámitást, és bizván a nyert ígretben, csak ezért erkölcsi kudarcot is volt kénytelen az anyagintól elszenvadni; ugyan ki fogja azt mondhatni, hogy a panasz jügosu atlan?

Ha pedig a miatt panaszkodik, eleget teszünk a részvényesek egyhangú közgyűlés ihatóratának, mely meghagyta hogy közjök s tudassuk mindenkivel, hogy a mi szomorú és drágán szerzett meggyőződésünk szerint a pénzügyminiszter és ígretben bizni nem szabad, — és óva intünk mindenkit, hogy egy ilyen magas ígretre ugyan egy krajcárnyi risicot sem vállalon fe! —

Mi köze ahhoz épp a céljainkra is . . . . kiszemelt földterület vevőinek?

Mi birja ezen urakat arra, hogy a volt részvénytársaság beügyeit motogassák s kenderszakértőket kérdezzenek. Ki, annak kiderítésére, hogy ők nyit utakon jártak, szabályszerű úton kapták meg a szobán forgó területet? s nem kortes szögálatok jutalmául.

Hiszzen mi az ő jóhiszeműségüket, becsületes eljárásokat bonitáukat stb. nem érintették.

Mi csak abból indulván ki, hogy ha, kik feltétlen ígretet nyertünk, kik bár nem egyéni haszonra, hanem közkezők szerint is „közzadzsági érdekek“ képező gyári célra akartuk a földterület egy részét megszerezni, — s ha mi, kik, ha megkérdeztünk volna, nem-e adnánk többet is egy-két forinttal, a mint vevők adtak, talán azt is megtettük volna; —

végre kik épp oly jó honpolgárok és adófizetők vagyunk, mint vevők: minden indoklás nélkül elutasítottunk, bizonyára nyomósabb okok küzdöttek vevők mellett, mint a tett vételi ajánlat legmagasabb összege. —

Oly annyira nyomósabbak, hogy

— Óh, sóhajt fejt felémelve a leány, most, hogy te itt vagy, már sokkal jobb, pusztá látásod megvigasztal!

Aztán együtt mennek be a szobába, hol ravatalon fekszik az elhunyt.

A fejénél égő gyertya halvány világot vet a halott arcára; Géza elfogultan nézi a viaszágra arcot, aztán Irént, ki mellette áll.

Az igénytelen, jelentéktelen kis alak oly vonzó, oly szép e pillanatban. Gesztenyebarna fűrteti oly kedvesen árnyékolják a halvány, gyermekét arczocskát, nagy, sőtétlők esemei oly panaszosan s egyszersmind bizalomteljesen néznek fel Gézára, hogy ez — alig tudva miért — mélyen megilletődik,

Kimondhatatlan órzás vesz erőt az ifjun; oly mély, oly igaz részvétet, oly meleg gyöngédséget érez e gyenge leány iránt, kinek oly nagy szüksége van még a szülei szeretetre, mely oly korán vonatik meg tőle.

De nemcsak részvétet az, mit Géza érez, egy más, bántó, nyugtalanító, kellemetlen érzés is férközik szívébe.

S halkán, bizonytalanul kérdi önmagától Géza:

— Nem-e lelkiismeretem szava ez, mely e halott s ez árva leányka láttára felszólal bensőmben? . . . .

Nyomban rá azonban elveti e gondolatot Géza. Ugyan miért is érezne lelkiismeret-furdalást? Mit tett? Vagy mit mulasztott el tenni? Irénről híven fog gondoskodni, egyebet nem tehet . . .

De hiába mondja ezt magának az ifju minduntalan; hiába igyekszik lelke ébredő

## HAZUDOTT . . . !

— Novella. —

Irta: Székely Aurél.

### II.

Hogy Irén mily érzelmekkel viseltetik unokafiére iránt, azt ő sohse hallotta, hisz természetesen, hogy megszokta őt testvérének tekinteni, . . . bizonyára . . . !

— De mi lesz már most a szegény rénékével, mi lesz? töpreng Géza, hisz már most rajtam kívül senkije sincs, nekem kell róla gondoskodnom.

Szegény kis Irén! képzem, hogy leajuttotta e csapás és én még itt ülök, ahelyett hogy hoszáietnek vigasztalni, támogatni, a mennyire lehet.

S egy óra múlva már a dübörgő, zakartaó vonaton ül Bárczy Géza, mely szűlfalujába viszi őt.

Meleg őszi délután van, a coupé ablakai lefüggönyözvék, de egy-egy merész napsugár betolakodik a nyílásokon.

Bárczy tompa elmerültséggel ül a bőrpamlag egy szögletében, . . . gondolkozik — Irénke jövőjén . . .

S gondolatai, találgatásai chaosából lassanként tisztán, biztosan áll előtte egy terv:

Megházasodik minél előbb; természetesen Matildot veszi el, — és Irént magához veszi. Matild és ő bizonylyan rokonszenvenezni fognak! Bár Matild kisső szeszélyes, — melleslegesen mondva aranyosan tud duzzogni, — de Irén oly jó, oly szelid . . . vele lehetetlen jól össze nem férni; aztán Irén férjhez



egy coneret ministeri igéret megszegése is elegendőknek tekintettek. —

Ily nyomósabb okot cikkeztek magok fehozni nem tudtak, mert az elénkünk es intentiök ellen e követett rágalom oly oknak el nem fogadható s így meg erősítik azt, amit indokol a „Zombor és Vid-ke” hozott fel s nem mi, s mint hogy „Qui se excuse, accuse” bizonyára arra nyomós okok lehetnek, hogy védelembe vegyék a minister megtámadót — eljárását.

Míg csak ama „positiv okok”-ra kívánunk néhány megjegyzést tenni, amelyeket a vállalat bukása okai képp hoznak fel a t. vevők,

És itt hangsúlyozzuk, hogy valamint nem igaz a miniszteri elnöki iroda által a Pesti Naplóban közzétett „helyreigazítás” tartalma, ép úgy nem igaz az, hogy bármi más körülmény indított a részvénytársaság felszámolására, mint azon egyetlen ok, hogy a szükséges földterületet a vállalat céljaira alkalmas helyen és árszerűen megszerezni nem lehetett.

Hogy volt-e elegendő komolyság az intézőkben s hogy miképp oldották meg a rájuk bízottakat, hogy miképp feleltek meg a részvényesek által beléjük fektetett bizalomnak, azt a részvényesek közgyűlése mondotta meg, midőn egyhangulag köszönetet mondott nekik önzetlen, bár sikertelen fáradozásaikért, azon illetékes forum megnyilatkozásával szemben a t. cikkezők jogosulatlan és hivatlan kritikája ismét csak a fizetetlen prókatori munka jellegével bír! Ami pedig insinatioikat illeti, azok visszaesnek rájuk!

Mások rágalmazása komoly ember előtt sohasem tekintetik mentőeszköz, vagy védelemnek!

A pénzügyminister hivatlan megvédelmezésére felhozzák azt, hogy ok biztos tudomással bírtak arról, hogy consi-

kételeyeit elnémitani, azok befűszelték magukat szívébe és ott vannak; ott vannak mikor Irén, a gondos, kedves, gyengéd kis Irén hozzásimulva mondja, hogy ne álljon ott a koporsó előtt oly sokáig, ne nézzen oly méz'n a halottra, mert agyát megzavarhatja nagyon is lelkébe fog vésődni e látvány . . .

Ott vannak ez önkínzó, önvádoló, gondolatok, mikor Géza később szobájába megy, ott vannak álmában is, anélkül, hogy létezésük, keltekezésük okát maga előtt megmagyarázhatná az ifju.

S ily gondolatok foglalkoztatják őt másnap is; úgy jár-kél Géza a részvénytárolatók, temetésre készülődd cselédek közt, mint egy álonjáró, fel-felriadva, ha néha megszólítják.

Iréne egy csapat vizsgáztató néni közt ül, halványan, szótlannal hallgatja beszélgetésüket; segény kis leány egyre simogatja homlokát, de a néni nem veszik észre, hogy a feje fá . . .

Koronkint Gézára néz a leány. Tekintetével követi őt, amint le s fel jár a szobában, úgy szeretné, oly jól esnék neki, ha Géza részvénvő, egyetértő tekintetével találkozna!

De Géza lehorgaszta fejét, nem néz rá nem néz senkire; saját lelkébe néz, töpreng, gondolkodik.

Végre aztán elmennek az asszonyok; majd csak később, a temetésre jönnek el mögint. Csak a falubeli tiszteletes asszony marad ott, az is kimegy a konyhába az ebéd után nézni; hja, enni kell az embernek, ha

deratió tárgyát képezte a pénzügyministeriumban, vajjon képes lett volna e a részvénytársaság 865 holdon kendert termelni s arról, hogy a vállalat komoly sága iránt aggályok merültek ott fel! Utóbbi nem lehet igaz! Azt mi hisszük, hogy vevőknek mindarról, mi a szóbanforgó földterületre vonatkozik s a pénzügyministeriumban történt, biztos tudomásuk volt!

Hísen értesítve lettek mindeuról, — mi sajnós igéreteket kaptunk, de értesítést semmiről sem.

Mert ha mi tudjuk, hogy aggályok merültek fel, és tudjuk mily természetű aggályok azok, akkor segíthetünk volna; eloszlathattuk volna őket, — elfogadhattuk volna a megszabandó feltételeket, stb. De nekünk csak ígértek, nekünk bármit is közölni feleslegesnek tartották. Valószínűleg azért, mert új ajánlatunkban feltétlenül álvétettük magunkat annak, amit a ministerium garancia címén jónak lát, sőt magunk kértük, hogy a kereskedelmi és földmívelési minister urak megkerestessenek aszírnt, hogy a technikai kivitel helyességét szakközvegeik által ellenőriztessék.

Ily jelentés mellett a vállalat komolysága iránt aggály fel nem merülhetett.

Nem igaz az sem, hogy a részvénytöke csak 200,000 ft erejéig jegyezett volt; az jóval tuljegyvezve lett s a befizetések, hol a törvény csak 10 százalékot kíván, a legtöbb részvényjegyző által 30 százalék erejéig teljesített, hol erre még kötelezve sem volt. Cikkezők erre vonatkozó kétségtelen adatai tehát szimpla valótlanágok.

Ép így áll ez a költségelőirányzatra is! Az igazgatóság a közgyűlés által megbízalván az építkezéshez szükséges tervek és költségvetések elkészítésével s

gyászol is, ha szomorú is, mondja egyre a derék asszonyság.

Géza és Irén egyedül vannak a szobában.

Irén hátrafekszük karszékében és behunyja szemét.

Ugy fáj a feje, oly nyomasztó érzés nehezedik keblére; s a leányka elgondolja, milyen egyedül van ő most . . . nincs senkije, senkije! Az a sok részvényilatkozat vizsgáztalás olyan kevéssé vizáztal! Egy igazán résztvénvő tekintet, egy baráti közszerítés . . . néma vizáztalás mily jól esnék . . .

. . . Ki szereti őt most igazán, mely bensőséggel, mint a boldogulttal tették? Ki vonja őt most térdére, keblére; ki kérdi tőle: hogy aludtál lánykám? Édesapa már most bizonynyal azt kérdené, hogy . . . ugye fáj a fejed, kis leányom? Aztán rátenné az ő kedves, kedves kezét Irén homlokára és akkor bizonyára nem fájna ugy! . . .

De aztán Irén szemrehányásokat tesz magának e gondolatokért. Hisz itt van Géza, az a kedves, jó fiú! Persze, nem foglalkozhatik folyton vele, Irénnel, mert ő maga is vizáztal s szorul. Hogy bänkődik, mily nagyon látszik rajta, hogy szintén fájlalja az édesapa halálát. Hisz Géza oly jó . . . !

S észre se veszi a leányka, hogy csukott szempillái alól fényes könnyecsek bujnak elő es gördülnek le arczán; könnyek, melyek nem azon gondolatra törték elő, hogy édesapa nincs itt, hanem arra, hogy — Géza oly jó . . .

S azt sem veszi észre a leány, hogy

az építkezés keres/tűvitelével, végleg egy 100,000 forintnál jóval olcsóbb költségvetést és tervet fogadott el, mely minden iében kitűnőnek ismertetett el a szakértők által. — S legyenek meggyőződve a t. vevők! Ha az építkezés többé került volna, és ha a fennmaradó összeg, mely 100,000 frtot mindenesetre tett, kevésnek mutatkozik, sem ok, sem a pénzügyminister nem károsodik ez által. Az intézőknek módjában állott vevők nélkül a szükséges tökéket beszerezni ugy, hogy a föld vételára is könnyen lett volna a kincstári szerződésekből szokásos módon és időben kifizethető.

Hísen cikkezők urak tudják legjobban, hogy egy 300,000 frtos kincstári birtok megvételéhez mily kevés pénz s mily kis alapvagyon kell!

Komolyan nem vehetjük, midőn azzal is védik cikkezők a pénzügyminister ur eljárását, hogy hísen a vállalatnak nem is kellett 200 hold föld.

Lehet, mi nem hisszük el, mert bizonyíthatjuk, hogy ezen állításuk légből kapott, — de hísen ez ha igaz, sem ok s nem védekezés arra, hogy nem adunk annyit sem amenyi kell!

Tessék elhinni, hogy a kenderáztatók vize sem párolog el oly tempóban mint cikkezők urak esze — ezt kiszámította s hogy 60 holdnyi terület egy kenderkikészítő gyár üzemének berendezésére még akkor sem elegendő, ha a szennyviz levezethető s nem permetezés által szándékolatik elvezettetni, hogy végre a munkatelepleben is csak kell egynehány hold föld! Erre vonatkozó számításait azt árulják el, hogy „műszakilag” ugyancsak nem értették meg azt a t. urak, amit a szakértőjüktől hallottak.

De minthogy azonban nekünk sem hatvan, sem kevesebb, sem több föld nem lett kinalva, hanem csak „elutasít-

Géza már néhány pillanat óta áll előtte és különös tekintettel nézi őt.

S mialatt a könnytől ázott halvány arcot, az egész gyenge kis alakot nézi ugy érzi Géza, mintha egy hideg kéz nyulna szívéhez és akarna onnét valamit leszakítani elragadni; valami édest, kedvest . . .

Mintha valami ismeretlen hatalom készítené őt rá, hogy e gyenge leányt karjaiba vonja, s azt kérdezzé tőle:

— Akarsz e nőm lenni . . . ?

De a halvány kis arcz mellett felmerül az ifju képzeletében egy másik, üde, viruló, mosolygó arcz, oly élénken úgye el az elsőttől, olyannyira elhomályosítva azt, hogy Géza szinte ijedten kap szívéhez, gyorsan fordul el Iréntől és sietve, félve, mint egy bűnös hagyja el a szobát.

Nem, nem meri Irénhez e kérdést intézni, mert — fél, hogy igent mond.

Fél, hogy igaz lehet az, amit tegnap óta esjt, a mi oly egyszerre villant át agyán tegnap, a koporsó mellett.

S ha igaz; tartozik-e a hála-érzetének azzal, hogy egész boldogságáról, arról a mindennél edesebb ábrándról örökre lemondjon, mit szonvedéllyes szerelme Mathild iránt fárt élt bubájos délibábként, a merengés óráiban?

Kárhóztathatja e valaki érte, ha boldog óhajt lenni, ha megszerzi magának a kinalkozó boldogságot? Helytelen ez? Hát akkor az helyés; ha hazudik? Ha szerelmet hazudik Irénnek, mikor nem érzi azt iránta, hűséget ígér, mikor szívének minden dobanásával, agyának minden gondolatával megcsalja őt?

tatik" — az amit kaptunk meddő lenne, a fentebirtak részletes tárgyalásába bocsájtjuk ki! — valamint nem terjeszkedünk ki arra sem, hogy kaphattunk volna-e más terület-t vagy sem.

Mi Szivacson akartuk a gyárát fölépíteni, — s nem széles az országban ott, ahol alkalmas terület van erre.

Az ó-szivaczi községjegyzők töröltették magukat s ellenséges szemmel nézték a vállalatot, tőlük földet vehetni nem is remélhettünk; — de ami fő s ami panaszunk alapja s egyetlen pontja, a miniszter ígért, megígérte a földet, — de szavát megszegte s így nem volt sem bátorságunk, sem kedvünk létesíteni egy vállalatot, amely még alig érett meg eszméjében már is ellenséges bánásmódban részesítették ott és attól, akitől az állami kedvezményekbe is akar részesíteni, s a ki ápolás helyett a csecsemőt a földhöz vágja.

De ebből cikkeztek azt következtek, hogy hiszen mi nem is kendergyárat, hanem kincstári földeket akartunk!

O beata simplicitas! Hát cikkező nem tudja, hogy gyári czélokra kértük a földet, hogy ez betáblázható, hogy a föld feltételeesen is átengedhető, hogy ha nem a kijelölt czélnak szolgál, a tulajdon visszaszáll stb. a sok biztosíték, mely a kormány rendelkezésére áll, mind ismerten vevők előtt!

Hát ily ostoba vád ellen is védekezünk?

Az az egy bizonyos előttünk, hogy bármint állanának is a dolgok, panaszunk jogosult voltát ellagadni nem sikerül sem hivatalos valótlanosságokkal, minőkkel azt a „helyreigazításban“ a miniszter maga próbálta, sem rágalma-

Az ifju egész valója fellázad e gondolatra, háborgó, küzködő lelkében konok elszántság keletkezik, vadul dobogja szive és mondja ajka:

— Nem! Nem! Nem! . . .

A temetésnek vége, úgy folyt le, mint más temetés, mint egy monoton czeremonia, hosszú kínos irázis lefolyik. —

Iren sirt, nagyon sokat sirt; Géza száraz, égő szemekkel nézett, hallgatott prédikációt; nem jött egy könny se szemébe, nem birt sírni! Szemrehányásokat tett magának, hogy nem is fájlalja nevelő atyja halálát; de nem tehetett róla, nem hatotta meg a szertartás, csak szerfelett kínos volt rá nézve: mindegyre azt hangoztatta önmagában.

— Csak már vége volna . . .

Vége volna a temetésnek, elvinnék már ezt a koporsót, melynek látása csaknem elviselhetetlen volt Gézának, elmenne ez a sok kisirt szemű asszony, elmenne ő maga is, hogy ne lássa Irent, az ő mátyararcával és kiálthatatlanul részvégerjesztő, panaszos szemével . . .

De ez a nem szívtelen, hanem inkább ideges gondolkozásból megszünt, amint a temetésnek vége volt, s mikor a temetőből hazatérve az üres házba léptek, Géza volt az, ki Iren kezét megragadva, hirtelen könnyekbe tört ki. —

S most ott ülnek az udvarban, a vén eperta alatt és beszélnek — a jövőről.

— Már beszéltem a tiszteletesenél, mond Géza, nála maradsz ugyebár egyelőre . . . ?

— Egyelőre?

zásokkal, mint azt cikkeztek próbálták, mert aki azért panaszkodik, hogy Magyarország pénzügyminisztere aki egyben miniszterelnök is, két-háromszor, ismételt oly konkrét ígérte nem váltotta be, hanem megszegte, aminő tételére mi sem kényserítette, mi sem szorította, mi sem indíthatta; mondjuk megszegte ígérte s nem váltotta be szavát akkor sem, midőn ezt minden egyébbé nélkül, a fiscalis és ipari érdekek teljes és minden irányu megvédése mellett — tehetett volna s daczára annak, hogy tudta, hogy azok, akiknek ígért, ez ígérethez építve nagy anyagi kötelezettségeket vállaltak fel s tekintélyes károkat szenvednek el, ha megszalva lesznek.

Azt ok nélkül jayves/éklőnek s jogtalanul panaszkodónak egyetlennegy komoly magyar férfi sem fogja mondhatni,

Mi pedig csak ezt panaszoituk. Ámitva ettünk s ezt halgatag eltűrni nem akartuk, — és cikkeztek pamfletje megerősít abban, hogy ezen eljárásunk nemcsak jogos, de kötelességszerű is volt!

### Az Első Bács-Bodrogh-megyei kender-kikészítő-gyár volt igazgatói.

**Válsághirek.** Wekerle Sándor miniszterelnök e-hó 7-én délután három órákor hosszabb miniszteri tanácskozásban elnökölt, este pedig elutazott Bécsbe. Holnap kihallgatásra jelentkezik a királynál, s onnan vagy az egyházpolitikai javaslatok előzetes jóváhagyását, vagy a kabinet elbocsátását hozza haza. Az első a valóbbszintű, s politikai körökben majdnem bizonyosra veszik, hogy a király megadja az előzetes szankciót a kötelező polgári hámaság törvényjavaslatára, ami azonban még

— Igen, míg — míg aztán . . . hozzáj jössz . . .

— Hozzád? — A leány megremeg.

— Persze, ha akarod. Ugy terveztem, hogy . . . hogy nemsokára megnősülök . . .

Iren felsikolt és a következő pillanatban Géza két kezét érez nyaka köré fonódni, egy forró ajak suttogja fülebe:

— Hát mégis, mégis; szeretes . . . ?

Géza sápad, kábul, mint a villámütött . . .

Nem akarta a leányt megkérdezni, szereti-e? Kerülte e kérdést, mert félt a feleletlőtől és ime az megadatik neki kérdés nélkül.

Szabad már most Irent felvilágosítani? Nem; habár . . .

S csalóka álomkép gyanánt áll előtte Matild alakja, teljes, bűbajos szépségében ragyogva . . .

Az ifju szive nagyot dobban, lelkében végső harezot viv a részvét nyomán keletkező elhatározás egy más, szívének édessé, megsokkottá vált illúzióval.

De nem sokáig . . .

Elég neki Iren szenvedélyes gyengédséget sugárzó szeméibe nézni, elég neki rágondolni, kinek van nagyobb szüksége szeretetre: az ünnepelt gazdag, szép Matildnak, vagy ez árva leánynak itt, elég rá, hogy megérlelődjék lelkében az elhatározás:

— Boldoggá teszem Irent . . .

. . . . Isten veled ábrándjaim tündér Ilonája, álmain királynője, Matild! . . .

És nyugodt, de mégis, szenvedély nélkül, de gyengéd csókot nyomva a leány homlokára, esendes megadással mondja Géza:

— Szereted . . .

korántsem jelenti azt, hogy a válság végkép elmarad. Csak elodázódik, de részleges válság már legközelebbre várható.

### Felhívás Jókai Mór tisztelőihez.

Ország szerint tudva van, hogy a nemzet koszorús írója Jókai Mór, ötven éves írói pályájának öröm-ünnepét készül megünnepelni. Ez ünnep országos lesz és nemzeti, és mint egy illatos bokréta lesz oda tüve a közelgő 1894. esztendő homlokára, mert ez év januárius 6-ika lesz a napja. És mind amaz ünneplésnek, melyet a működő bizottság e napra tervez, egyszerűen édes és értékes magva lesz az a maradandó emlék, melynek érdekében e sorokkal fordulunk Jókai Mór tisztelőihez, mely elnevezés alá méltán foglalható a nemzet színe-java, rang-, rend- és osztálybeli különbség nélkül.

Egy gondolat kapta meg legjobban mind az elméket a melyek ez ünnep előkészítésében részt vettek, a gondolat: országos ünnepet ülvé, emléket is adni e napról és benne egyszersmind kettős értelmű jutalmat, az ünneplendőnek az ő saját alkotási révén.

Megáldott feje két ágból fenni koszorut; egy ágból, amely disziti és egyből, mely védi és óvja. Egy ág az erkölcsi disz, egy ág az anyagi jutalom s a kettő ölelkezvén a költő homlokán, hirdesse nemzete halálját s az ő dicsőségét egyben.

Állana pedig az emlék összes eddig megirt és az ünnep lezárásáig megírandó munkáinak nemzeti diszkiadásai-ból: Az egész Jókai, amit az ő szelleme ötven év alatt létre hozott, együtt mint imponáns képe egy nagy pályának, szemünk elé állítva ez óriás, e korszakos mukaerő, ez írói hatalmasság e fonomenális pályafutás, mint a költőnek dicsősége és jutalma. Maradandó becsű emlék legyen az, amelylyel mi a jubileum napját az irodalom történetjébe beiktatjuk.

Örök időkre szóló, beszédes mű, amely a költőről és az ő géniuszát megbecsülő nemzetről több dicsőséget fog hirdetni jövő századoknak, mint bármennyi lelkes üdvözlő beszéd, ékes, vi-rágos, ünnepi tósz. Ugy óhajtanók, hogy ezuttal az összeg, amelyet várme-gyék, városok, egyesületek, lestületek más alkalomkor jubileumi bankettre és külső czifraságokra fordítanak, hasznos érdemes emlékek szolgáljon alapul. Ebből a pénzből készüljön el a diszkiadás, amelylyel magunkat ajándékozunk meg, és töljen ki az a tiszteletdíj, amelyet a félszázadon keresztül szünetlenül nekünk dolgozó költőnek még mindig a tartozás érzelével átnyújtunk.

Mert a kiadás árának fele fedezze a kiadás költségét, fele pedig legyen a költőnek a nemzettől veendő tiszteletdíja.



Ezer aláírásra van szükség, hogy a kiadás létrejöhessen; az előfizetési ár 200 frt és így 100,000 frt lesz a tiszteltedij.

Nem kételkedhetünk abban, hogy amikor Jókai Mór ...üveiről van szó, lesz az országban ezer ember, testület, aki ezt a diszkiadást megszerzeve, hozzájárul a költő jubileumának megünnepléséhez.

Erre az aláírásra, erre szép, nagy és hálás cselekedetre hívjuk fel Jókai Mór tisztelőinek fényes táborát.

Nem arra szólítunk benneteket, ó magyarok, hogy ajándékot, hogy alalmaztat adjatok annak, aki a ti szolgálatokban szerzett halhatatlanságot; ezt már mér megtették ti is másokkal, megtették más nemzetek is. Hanem szólítunk arra, szólítjuk a magyar értelmiség virágát arra, hogy ketten egymást fölmagasztaljátok: a kezetekbe tévén egy nagy élet nagy munkáját, ti pedig a költő kezébe érte az elismerést.

A ki ifjúságunkat búbajos szavával megaranyozta; aki lelkünket táplálta reménytelen időkben; aki örömrünk, aki gyönyörünk, aki vigaszunk volt életünk minden szakában; aki áldásunk volt, megtöltvén e szellem, az erkölcs, a hit, a fölemelkedés, a hazafiság kincseivel a mi szívünk tárait: Gyerekek mind, öregek ifjak, urak, polgárok, hódoljunk neki mi viszont, aranyozzuk meg élete alkonyát, szeretetünk, letkesedésünk örök ifjúságával.

Áldjuk a gondviselést, hogy nekünk adta Jókai Mórt, aki a magyar faj minden fényességével, a nagy talentumok minden varázsával, nemzete büszkesége, idegen népek irigységének méltó tárgya egy félszázad ragyogánya a magyar irodalomban, nyelvünk felvirágzásának egyik forrása, akinek mesélő ajakán három nemzedék csügg elandalodva, elbűvölve.

Irodalomtörténetünk csonka az ő neve nélkül, műveltségünk csonka az ő művei nélkül; dicsőségünk csonka az ő hiriei nélkül.

Mely magyrs könyves ház, mely magyar asztal nem üres az ő összes munkáinak e nemzeti diszkiadása, az ő jubileuma e kedves emléke nélkül?

A kinek a házában már van Jókai ja — ha részben, ha egészben — az jattassa azt a mije van, a nálánál szegényebbnek és sissen hozzánk, hogy bizottsátsa magának az örümnepi kiadást.

És nemcsak egyházi föméltóságok, nemcsak főurak, nemcsak egyesek, kiket a sors vagy szorgalom a bőség áldásaihoz juttatott, bármely renden legyenek is, hanem ti városok, közhatalóságok, testületek és vállalatok mind halljátok meg a szózatunkat és siessetek aláírástokkal lehetővé tenni és biztosítani e lelkes vállalkozást, juttatván törvényhatósági, városi egyesületi, iskolai könyvtáraknak

eből a szép és nemes emlékből egy-egy példányt, hogy mindenütt legyen fogható jel és szózatot hirdetője a léleknek, mely mindnyájunkban lakozik. Hadd mondják el később is közébkön vévén a nemzeti diszkiadás egy-egy példányát késő ivadékok.

Az a nemzedék tudta a kötelességét és teljesítette is azok iránt, akik eredményesen szolgálták a nemzet dicsőségét.

Erre a feladatra hívjuk el a nemzet fiait és hogy nem hiába hívjuk; a fényes eredmény fogja megmutatni.

Budapest, 1893. október 30.

A Jókai-jubileum nagybizottságának elnöksége: Védnök: József főherczeg. Báró Eötvös Loránd, elnök. Beöthy Zsolt főtitkár. Diszelnökök: Vaszary Kólos, Báró Vay Miklós. Alelnökök és titkárok: Gróf Zichy Géza, Ráth Károly Budapest fő- és székváros főpolgármestere, báró Nikolits Fedor, Rákosi Jenő, Kisfaludy Béla, Pallavicini Ede ögróf, Berzeviczy Albert, Gerlőczy Károly, gróf Andrassy Tivadar, Falk Miksa, Hock János, Rákosi Viktor, Kohner Zsigmond, Benczur Gyula, dr. Wágner Géza, Stettka Gyula, dr. Kenedi Géza, Mikszáth Kálmán, dr. Buday József, Kozma Andor, Gajári Ödön Hoffmann A., Szana Tamás, Könyg Gyula, Szmresányi Miklós, Komócsy József, Thaly Kálmán, Benedek Elek, dr. Havas Rezső, Várady Antal, Vadnay Károly, Kiss József, György Aladár, Molnár Antal, lovag Falk Zsigmond, Vargha Gyula Gabányi Árpád, Amtmann Géza, Fekete József, Thék Endre, Emich Gusztáv, Heltai Ferencz, Brázay Kálmán, Csávolzsky Lajos, Bubits Zsigmond kassai püspök.

## Megei és helyi hírek.

— **Jókai 50 éves írói jubileumának** megünneplése, mint kulai tudósítónk jelenti, a kulai Polg. Olvasóegyletben is elhatározottat. F. f. hó 5-én tartott választmányi ülésen Krausz Bernát választm. tag indítványára elhatározottat, hogy e tárgyban a legrövidebb idő alatt rendkívüli közgyűlést hivatik össze, amely a választmányi kebeléből kiküldött 5 tagú bizottság javaslatai alapján az üneplés módzatait végleg megfogja állapítani. A kiküldött bizottság valószínűleg Krausz Bernát indítványát fogja a közgyűlésnek elfogadásra ajánlani, amely szerint Jókai a kulai Polg. Olvasóegylet disztagijává választatik és az egylet által felíratilag üdvözöltetik; 2. Jókai arcképe a kaszinó számára beszerzetetik és jun. 6-án üneplésen lelepleztetik; 4. Jókai műveinek nemzeti kiadása a kaszinó számára is megrendeltetik.

— **Hymen.** Meskovitz Adolf duna-földvári kerézkedő eljegyezte Spitzer Adolf pivniczai közs. orvos leányát, Ilona kisa szonyt.

— **Bajmokról** írják nekünk, hogy ott a minap egy csinos idyllt bolygott föl a szabadtai rendőrség. Egy menyecske volt a történet hőse a ki mgugrott az urától, a szeretőjével. De — talán tévedésből — elvitte magával a férj ruháit is s onnőfogva a férj bánatos vala. Kerestette tehát az asszonyt, a kit Szabadtán találtak meg a vá-

ros földjén egy kis házban Romeo urral. A rendőrség azonban a férj fejlelencs folytán elrontotta azt az idyllt és haza toloncolta Bajmokra a megszőkött menyecskeket.

— **Hymen** Engel Mór helyb. jó hírű kereskedő f. hó 14-én vezeti ottlár elé Fischer Juliska kiaszonnyt Ó Kéren.

— **Czímkörság.** Obalteczy Gyula ó-becsei községi jegyzőgyakornok folyamodott a megyei alispánhoz, hogy engedtessek meg neki a segédjezői czim használatát. A jólelkű Schmausz Endre megengedte ezt.

— **A belügyminiszter szeszélye.** Hieronimi belügyminiszternek az az ötlete támadt, hogy a Bács-Földváron alakítani szándékolta szerb olvasókör alapszabályait nem hagyta jóvá. A miniszter ezen elhatározását azzal indokolta meg, hogy Bácsföldváron van már két egylet, a melynek mindenki tagja lehet vállás- és nemzetiségi különbség nélkül s így ennek az egyletnek felállítását épen nem indokolható.

— **A Jókai-jubileum végrehajtó bizottsága** a vidéki lapszerkesztőket és így lapunk szerkesztőjét is a nagybizottságba választotta, aláírásit ivet küldtvén, hogy Jókai Mórnak 50 éves írói jubileuma alkalmából átadandó nemzeti tiszteletdíjhoz hozzájáruló aláírásokat gyűjtünk. Az aláíró 200 frt lefizetésére kötelezi magát, mely összegért Jókai Mór összes műveit megában foglaló 100 kötetből álló nemzeti diszkiadás egy példányára tarthat igényt.

— **Lopással megzavart család.** Ujvidékről írják. Nagy Ferencz csurogi lakostól, amikor tegnap Ujvidékről hazafelé jött, kabátja zsebéből egy közéjgyűzői okiratot, egy községi bizonyítványt, egy aláírt váltót, egy becsőbizonyítványt és egy kérvényt loptak el. A szablayi csendőrség kinyomozta, hogy ezeket az okmányokat Dályev Lázárné, Daity Mária csurogi lakos, aki vele egy koesin utazott, lopta el és még azon a napon átadta Pardoviczki Mihály csurogi lakosnak, akitől ezeröttszáz forintot kapott. Ennek a lopásnak érdekes szűvevényes története van. Pardoviczki Mihály csurogi és Vattaja Pál kis-hegyesi lakosok ugyanis Hadzsy topolyai postamestertől egy cséplőgépet vettek kétezzeröttszáz forintért. Mindegyik a vételár felének megfizetésére vállalkozott de Vattaja a reá eső részt nem tudta megfizetni. Az eladó megismerkedve Vattaja zavaros anyagi viszonyaival, a gépet egészen Pardoviczkinak adta. Nagy Ferenc csurogi lakos ekkor ajánkozott, hogy október hó 15-re a gép ára felét ő fizeti meg azzal a feltétellel, hogy Pardoviczki és a felesége Pecze Rozália kötelezvényben hismerik, hogy neki ezeröttszáz forinttal tartoznak. Ezt az összeget kis részletekben törlesztetik. Pardoviczki Nagy Ferenczben megmentőjét látta, és azonkívül, hogy az ezeröttszáz forint megfizetésére magát feleségével együtt okmányilag kötelezte, azt is megengedte, hogy a cséplőgép zálogban Nagy Ferencznel legyen, sőt még azt is, hogy összes ingó és ingatlan vagyona a hitelező Nagy Ferencz javára bekebelezessék. Miután ez is megtörtént, a napokban Nagy Ferencz arra kérte Pardoviczkit, hogy engedje a gépet birtokára, Kis-Hegyesre huzatni, mert úgy a gép, mint az ő kis-hegyesi háza biztosítva van s ő majd felgyújtja. Ezáltal szűpi jövedelemhez jutnak. Ebbe már Pardoviczki sem egyezett bele, mert Nagy a gép árától eddig egy krajczárt sem fizetett Hadzsynak, sőt még Pardoviczki betáblázott vagyonára titokban kölcsöntököt vitt fel. Mikor Pardoviczki ezt megtudta, nagyon megijedt és mindent elkövetett vagyona megmentésére. Tegnapelőtt megtudta, hogy Nagy Ujvidékre ment, hogy ott váltóra háromszáz forint kölcsönt vegyen

Erre a híre Dályev Lázárné azt ajánlotta, hogy mivel ő Nagy Ferenczel nagyon jó viszonyban van, az okmányokat könnyen ellophatja tőle és így megakadályozhatja, hogy kölcsönüket vegyen az ő vagyonukra, de csak egy hajlandó ezt megtenni, ha Pardoviczki ötven forint tartozását elengedi és ezen felül ötven forint jutalmat ad. Pardoviczki beleegyezett ajánlatába. Dályev Lázárné tegnap elkísérte Nagy Ferenczet Újvidékre, az uton leitta és az okmányokat a zsebéből kilopta. Még azon a napon átadta azokat Pardoviczkinak és a kikötött ötven forintot meg is kapta. Nagy Ferencz most azt valjha, hogy még Kis-Hegyesen adott Pardoviczki Mihálynak ezeröttszáz forintot és ezzel Pardoviczki tartozik neki, de ellene bizonyít az a hamis kötelezvény. Erről Nagy Ferencz azt mondja, hogy ezzel csak Pardoviczkit megnyugtani akarta. Az esetet a csendőrség bejelentette a szabályi járásbíróának, amely a vizsgálatot azonnal megindította.

— **Községi jegyző választás.** Sándor község elöljárósága f. hó 6-án közgyűlést tartott, melyen Szigethy Kálmán szabadkai városi írnok egyhangulag községi segédjegyzővé lett megválasztva.

**Egy zombori gyógyszerész megbüntetését** közlik a fővárosi lapok tanulság okáért, de mi nem ismerjük föl gyógyszerészeink között a bűnt. A közlemény így hangzik: Törvény rendeli, hogy sürgős veszély esetében a gyógyszerész hitelbe is köteles a gyógyszerrel kiszolgáltatni. Ezt a törvényt szegte meg dr. St. N. zombori gyógyszerész, aki egy vagyonatlan öreg asszonyt elutasított, habár a receptjére az orvos oda írta: „Paniculum in mora.” A zombori járásbírósg az könyörületlen patikárust közegészségi kihágás miatt 20 forint pénzbüntetésre ítélte, és azt az ítéletet mint az Ügyvédek Lapja írja — a szegedi királyi tábla végérvényesen megerősítette.

**A B. K. írja az alábbiakat:** Közművelődési szempontból felelte érdekes annak megvizsgálása, hogy az ország egyes vidékeinek levélpósti forgalmából mennyi esik egy-egy lakosra. E tekintetben a rendelkezésünkre álló hivatalos adatok a következő részben meglepő eredményeket tüntetnek fel: Ötven levelel több esett a múlt évben egy lakosra a törvény hatósági városok közül Budapesten, 30 levél Baján, 25 levél Zomborban és Újvidéken, 10 Szabadkán, Bács-Bodrogh megyében egy lakosra 6—7 levél esett.

— **On dit!** Azt beszélik város-szerthe, hogy a róm. kath. plébánia kapuját fekete-sárgára festették, hogy a közelben levő kétféle sas illő környezetben legyen, A tréfa jó, de nem vehetjük komolyan.

— **Meგრabit iskolaszolga.** Újvidékről írják, hogy a titeli polgári iskola szolgálja átvette a postánál a tanári fizetések fejében érkezett 448 forintot és amint a szolga a pénzzel eltávozott a postáról, mint állítja, előtte ismeretlen emberek az uton megtámadták, és elvették tőle a pénzt. A rejtelmesen hangzó rablási ügyben megindították a vizsgálatot.

— **A Metropole szállodában** Budapesten kerepesi-úton azon célszerű intézkedés történt, hogy összes szobák központi fűtés által fűtetnek, ami a közeleddő téli időny alkalmával, az utazó közönségre nagy előnnyel jár. Ezen előkelő szálloda vezetése és kezelése kitűnő, törekvése oda irányult, hogy minden a vendégek kényelmére és megelégedésére történjenek.

## Különfélék.

— **A lámpaszag ellen.** Szalokban ritkán, de konyhában vagy kisebb helyiségekben sokszor bosszantó szaga van a petróleumlámpáknak. Pedig ez könnyen kiküldhető. A lámpabele, mielőtt tartózába behuzzák, tízenkét órán át ecetben kell áztatni s aztán

jól kicsavarva, megszáritani. Ha a lámpabeleket ezután rendszeren levágjuk, sohasem fogunk a petroleum szagot érezni.

— **Az Izraeliták vándorlása Palesztinába.** A belügyminiszter az összes vármegyék alispánjaihoz, és a városok polgármestereihez rendeltetett intézett az izraelitáknak Szíriába és Palesztinába való tömeges bevándorlása és ottani utazása tárgyában. Elmondja a rendelet, hogy szeptember 4-én vagy husz magyar országi zsidó zarándok érkezett Tricszthól az „Espore” hajón Szíriába, és noha szabályszerűen kiállított és láttamozgott utleveleik voltak, az ottani török hatóságok nem engedték őket partra szállani, amíg a beiruti konzul érdekükben közben nem járt. A rendelet ezért figyelmezteti a zarándokat a portának a bevándorlás korlátozása céljából tett intézkedésére, amely abból áll, hogy idegen zsidóknak Szíriába és Palesztinába való tömeges bevándorlása és ottani tömeges utazása tilos, illetőleg, hogy ezeknek ott tartózkodási ideje egy óra van szorítva, végül, hogy földbirtok szerzését kizárólag csak egyes izraelita bevándorlóknak engedik meg.

— **Vaskályhák repedéseinek betömésére** a legezészerűbb a következők keverék: két rész finomra zúzott fahamu, két rész vaspor és két rész finom anyag, amelyet ecetben kell ragados tömeggel összegyúrni. Ha ezzel bekenjük a repedéseket, a kályha soha sem fog füstölni.

— **A kubaszivarok forgalma** dolgában a pénzügyminiszter a következő körrendeletet intézte valamennyi pénzügyi igazgatóságokhoz. Az általános árjegyzék D. b) tételé alá tartozó D. betűs cuba-zivarok a hónap 15-étől kezdve az árjegyzékből töröltetvén, ez a fajta zivaromból megmaradó készlet a hónap 16-ától kezdve, új árszaggal ellátva, E. betűs cuba-zivar gyanánt csomagonként 5 frt és darabonként 5 krét fog áruba bocsájtani. Utasítom ehhez képest az igazgatóságokat, hogy 15-én a D. betűs cuba-zivar készleteket a dohány-árusoknál vétesse fel és a leltározás alapján azokkal a leszámolást tegye meg. Az új árszaggal ellátandó zivarokból, a dohánygyárak által első ízben megrendelés nélkül fog a raktároknak a szükséges készlet megküldetni, a többi szükséglet pedig szabályszerűen lesz megrendelendő. Végül kötelese-gévé teszem az igazgatóságok, hogy a leszál-lított áru zivaroknak, a megállapított árban leendő árusítását éberren ellenőrizze és az ellen netalán vétő dohányárustól az eladási engedélyt azonnal vonja be.

## Irodalom.

**Nemzeti iskola** cz. alatt Benedek Elek szerkesztésében és kiadásában hetenként megjelenő tanügyi lap indul meg november végén. A lap — mint halljuk — első sorban a tanárok és tanítók (tanítónők) erkölcsi és anyagi érdekeihez lesz minden tekintetben független szószólvja. Előfizetési ára 4 frt. Előre is ajánljuk a nemskára megjelenő mutatványszámot a tanügy embereinek figyelmébe.

**Az Athenaeum Képes irodalomtörténetéből** (szerk. Beöthy Zolt) megjelent a 12-ik füzet. Nagyból részét Széchy Károly, a kolozsvári egyetemen a magyar irodalomtörténet tanárának előszóba foglalja el Zrinyi Miklósról, a XVII. század e nagy alakjáról, ki mint hadvezér és politikus, költő és hadtudományi írógyaránt kivált kortársai közül Széchy tanulmánya felöleli egész működését, oly széleskörű tudással s oly mélyreható ítélettel méltatván, hogy e dolgozat mindenkor számot fog tenni a Zrinyi irodalomban. A füzet második cikkében Rupp Kornél: Gyöngyösi és Listius László czim alatt még csak Gyöngyösi életéről szól összegezvén a kutatások eddigi eredményeit. A füzetet számos szövegillusztráció díszíti, u. m. Esterházy Miklós nádor arcképe, a Csáktornyai vár a Szigeti vészadelem címképe. Szigetvár a XVI. században a híres eszéki és erődítmény, melynek elfoglalásához Zrinyinek oly nagy dicsősége fűződik. Új-Zrin vára, melyet a költő épített és a

Zrinyi emléke a kurzsancezi (most Zrinyi-falv) ördöben; a második cikkben eddig Gyöngyösi arcképes aláírása — Külön mellékletül Goleji Katona híres Öreg Gradulája s Zrinyi Miklósnak egy nagyobb alakú remek arcképe van mellékelve a gr. Apponyi Sándor-féle gyűjteményből. — E szép vállalatból mineen fűzet ár 40 kr. Kapható minden könyvkoreskedésben.

— **Jókat Magyar Nábobjának** illusztrált kiadásából a 16. (utolsóelőtti) fűzet jelent meg az Athenaeumnál egy színes aquarell és szövegképpel. A fűzet ára 40 kr.

## HIRDETESEK

### Árverési hirdetmény.

Alólírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel köz-hírré teszi, hogy az újvidéki kir. törvényszéknek 5197 sz. a. kelt végrehajtást rendelő és a Szabályi kir. járásbírósgnak 2091 sz. a. kiküldetést tartalmazó végzése folytán Herche Anna javára Boldizsár Pál ellen 200 frt tőke, ennek 1890. év február hó 26-ik napjától számítandó 6 % kamatai és eddig összesen 40 frt 95 kr perköltés követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság leg felül foglalt és 370 frtra becsült ingóságok, u. m. különféle könyvek, könyvszekrény, szoba bútorok, s. a. t. nyilvános árverés útján el fognak adni.

Mely árverésnek a 2609/1893 sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis alperes lakásán Zsablyán leendő eszközésére 1893-ik évi november hó 13-ik napjának dél után 3 órája határidőül kitűzték és ahhoz a veuni szándékoztok ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881-ik évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni, a netalán elsőbbségi igénylők pedig felhivatnak, miszerint jogaikat az említett t. cz. III. és 112. §-a alapján árverezés megkezdéséig érvényesítsek.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881-ik évi LX. t. cz. 108. §-a szerint fűzetendő. Kelt Zsablyán 1893 év október hó 29-én.

Szaghmeister Dániel.  
kir. bírósági végrehajtó.



## Petanovits.

### „Metropole szálloda“

Budapest, kerepesi út.

Az egyedüli szálloda Budapesten, mely központi fűtés által állandóan fűtött szobákkal bír. Felvonó gép (Lift) villamos világítás és fürdők a szállodában. Kitűnő étterem és kávéházzal Mersékeltek áruk.

Kiszolgálás és világítás nem számítatik fel.

Kitűnő tisztelettel

Berkovitz J;  
igazgató.

Frúhauf J.  
szálloda tulajdonos.





# Hirdetések:

A legnagyobb választék női és gyermek felöltőkben.

Van szerencsém a n. érdemű közönséggel tudatni hogy a jelenlegi idényre legnagyobb választékban mindennemű és legújabb divatú női felöltők, gyermekek számára is megérkeztek.

Azonkívül különlegességek városi és utazó Bundákban, lábzsák, utazó czizmák, férfi, gyermek és női sapkák, boa, gallérok, karmantyú (muff). Nagy raktár mindennemű férfi és fiú kalapokban a legjobb hírnek örvendő Pichler József és fiai cs és kir. udvari kalapgyárosok a Meiningeri szász Herczeg gyárában Gráczból.

Teljes tisztelettel:

## Kaufman S. utóda

### Z O M B O R

csakis a Tarczai-féle házban.

Legnagyobb választék férfi utazó és városi bundákban.

Különlegességek valódi Gráci vadász kalapokban.

Különlegességek férfi és női sapkákban.

„Nincs többé fejfájás!”

D. Götz

**Migraine-pora**

huszonöt év óta egyoldalu, ideges, rheuma-szerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mert több ezerre menő köszönet-nyilvánítás bizonyít.

Utolsó időben a

„MADRITI UDVAR”

és Baross Gáborné ő excoellen tája feltűnő eredményekkel használta. — 1 doboz ára használati utasítással 2 forint, 1 kis próba-doboz 1 forint.



Eredetiben kapható Pávkiss József „nagy Kristóf”-hoz címzett gyógyszerüzében Budapesten. — Raktárak: Török József gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. és minden vidéki gyógyszerüzében.

Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek



## CIRKUS HENRY

műlovardája

Zomborban, a megyeház melletti téren.

Ma, esztörtékön november hó 9-én és a következő napokon este fél 8 órakor

## nagy előadás.

Több oldalról történt felszólításra, a n. é. közönség kényelmére, mátol fogva az ugynevezett tuczt-jegyeket 50% Árengedménnyel bocsájtom ki és pedig 12 db számozott zártsek 9 frt, 12 db 1-ső helyű ülőhely 6 frt 30 kr-ért kaphatók Schö n Adolf könyvkereskedésében és este a pénztárnál.

Ezen jegyek minden előadáshoz tetszés szerinti mennyiségben használhatók és a nappali vagy esti pénztárnál az eredeti jegyek ellenében kleszerelendők.

Magamat a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlván

maradtam tisztelettel

H E N R Y, igazgató.

**Bővebbet a falragaszok.**

**HELYÁRAK:** Számozott ülőhely (I. és II. sor) 1 frt. — Első hely (3. és 4.) 70 kr. — Második hely (5. és 6. sor) 50 kr. — Karzat 25 kr. (Katonaság örmestertől lefelé 15 kr.) — 10 éven aluli gyermekek a számozott ülőhelyre 60 krt, I. helyen 40 krt, II. helyen 30 krt, karzaton 15 krt fizetnek.

Számozott ülőhelyek SCHÖ N ADOLF könyvkereskedésében előre válthatók.

Pénztárnyitás fél 7 órakor — Kezdeti fél 8 órakor.

## Minden Köhögés

valamint mindenemű chatarus megbetegezés a légesőben, gége baj, tüdőbaj, továbbá lélekzési nehézségek, szűkmellűség, nyálkáság, számarhurut, gége csiklandás és kezdő tuberkolozis leggyorsabban eltávolíthatnak, a már évek óta jó hatásúnak elismert „Szent György tea” egy csomag ára 50 kr. és a hozzá tartozó „Szent György porok” egy doboz ára 50 kr. a használati utasítással együtt. Pár napi használat után már is észlelhető ezen gyógyszer hatása. Két adagnál kevesebb nem küldetik szét. Postaszétküldésnél 20 krral több számítatik Megrendelhető csakis a „Szent Györgyhöz” címzett gyógyszerüzében Bécs V/2 Vimmergeáze 33. Kéretik az összegnek póstaaltvány útján való előzetes beküldése.

## Szülők figyelmébe.

Városunkban telepedett meg egy jó hírnevű tánc-tanító a híres Debreczen városából, bizván a érdemes közönségben hogy pártfogását tőle nem vonja meg.

A tanfolyam meg kezdése f. hó 11-én a népkör szép és tágas helyiségében este 1/2 8 órakor történik, a mire is felhívja a t. közönséget hogy mielőbb iratkozzanak be nála. Beiratkozásokat elfogad d. e. 10-12-ig, d. u. 2-5-óráig a kör helyiségben. A tanítás ideje külön 2 részben lesz beosztva, amit is a beiratkozások lajstroma fog kiválasztani.

A nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlja magát

**Tamás János,**  
tánc-tanító.

A magyarország tánc-tanító egyesületének tagja..

## Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy vonalainkon a forgalom-rendes lebonyolítását jelentékenyen nehezítő árutorodás elhárítása végett kocsijaink rakodási határidejét mindazon árakra nézve, melyeknek be-, illetve kirakására a díjzabálási határozmányok értelmében a felek vannak kötelezve valamennyi állomásunkon — Fiume állomást kivéve — az Üzletszabályzat 69. §, 7. bekezdésében foglalt határozmány alapján és a feltgyeleti hatóság jóváhagyásával folyó évi november hó 1-től kezdve további intézkedésig a díjzabályszerű rakodási időtől

6 nappali órára szállítjuk le,  
Budapest, 1893. október hó 29,

Az igazgató ság

## Hímzési előnyomda.

A nagyérdemű hölgyközönség szíves tudomására juttatom, hogy a legújabb és legszebb mintákat beszerelve

**hímzési előnyomdat**  
rendeztem be Ugyiszintén minden néven nevezendő  
**kézi munkákat**

szakavatott kisasszony vezetése alatt, ki mindennemű felvilágosítással készségeen szolgál, hímzés és montirozásra minden elfogadtaik.

A következő időnyre a legújabb árak u. m.: **Teljes menyaszsonyi kelengyék** nagy választéka. **Bársony, selyem, és egyéb ruhadíszek.** — **Csipkék, szallagok, téli árak.**

**Urak részére** megtepő vasztekóban **fehérnemű, zsebkendő harisnya, nyakkendők, keztyűk, esernyők stb.**

Megbízásokat előleges szolid kiszolgálás biztosítás mellett elvárva kitűnő tisztelettel.

**Engel Mór.**

### FELETTE ÉRDEKES ! !

Rendelje meg az érdekes katalógusát a nagyon érdekes könyvek és képeknek 15 kros postabélyeg beküldése mellett.

Fischer és Társa kiadóhivatala.  
Amsterdam, (Hollandia.)

### Maestrani-féle

CACAO CHOCOLAT legjobb és leghíresebb svájci choeoladé.

Kezesség vállalatik tiszta Cacao és cukorért.

## Eladó ház.

Dob utcaz bányát külváros 252. sz. a. egy 3 utcai 1 udvari szoba-, konyha-, üvegezett folyosó-, pince, istálló-, disznóól-, nagy kert fiatal gyümölcsfákkal- és nagy udvavból álló cseréppel fedett ház szabad kézből eladó.

Bővebbet ugyanott a háztulajdonosnál.

## ESZENCZIÁKAT

rum, cognac, mindennemű szesz italok ezstali likörök és különlegességek azonnali elhibáztatatlan elkészítésére a legkitűnőbb minőségben szállítok.

Azonfelül ajánlok 80 fok. vegyileg tisztá ezetészencziát kellemes ízű borezetet és közönséges ezetek egyarántasához. Leírások és használati utasítások ingyen mellékelhetnek.

Kiváló eredetű ényíri lezet

Árnapot bérmentre küldök.

**Póliák Károly Fűző P**

Észenczék-különlegességi gyára

P. R. Á. G.

Megbízható ügynökök kerestetnek.



# BRUCK és SCHLEIFER

## ZOMBORBAN

(főutca Sztojkovits féle ház)

ajánlják teljesen ujonan felszerelt

# KÖNYVNYOMDÁJUKAT.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkák elkészítést, úgy mint: **árjegyzékek, alapszabályok, részvények, betétkönyvek, váltó-úrlapok, czimkék, köröztvények, röpiratok** kisebb-nagyobb **művek, üzleti könyvek, tabelláris munkák falragaszok és gyászlapok** a lehető leggyorsabban és legjutányosabb árak mellett.

Vidéki megrendelések különös figyelemmel gyorsan eszközöltenek.